

FINANCIËEL CRISISPLAN 2018

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor
het Levensmiddelenbedrijf

Mei 2018

Inhoud

Inleiding	3
Crisisplan	4
Wanneer is er sprake van een crisis?	4
Bij welke actuele dekkingsgraad kan BPFL zonder aanvullende maatregelen niet meer tijdig herstellen zonder korten?	4
Welke maatregelen staan ter beschikking?	6
Hoe realistisch is de inzet van die maatregelen?	6
Wat is het financiële effect van de maatregelen?	7
Op welke wijze wordt rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?	8
Hoe en wanneer wordt met de belanghebbende gecommuniceerd in een crisissituatie?	8
Hoe werkt het besluitvormingsproces?	9
Hoe wordt de jaarlijkse toetsing van het crisisplan vormgegeven?	10
Bijlage effectiviteit crisismaatregelen	11
Juridisch kader	11
Beleggingsbeleid aanpassen	11
Lagere toeslagen	11
Premie verhogen	12
Versoberen van de regeling	13
Uitkeringen en aanspraken korten	17
Samenvatting	18

Inleiding

Het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvan voor het Levensmiddelenbedrijf (in het vervolg aangeduid als BPFL) beschrijft in dit rapport het financieel crisisplan. In dit crisisplan legt het bestuur vast hoe het bestuur handelt als het fonds in een crisissituatie komt. Het bestuur is met het plan voorbereid op een financiële crisis.

Het bestuur benadrukt dat evenwichtige belangenafweging bij de te nemen crisismaatregelen voorop staat. Hieraan geeft het bestuur invulling door de lasten van de crisismaatregelen zo evenwichtig mogelijk te verdelen over actieven, slapers, gepensioneerden en werkgevers. Daarnaast houdt het bestuur rekening in de verdeling van de lasten tussen jongeren en ouderen én hoge en lage inkomens.

Negen vragen

Dit crisisplan is opgesteld aan de hand van de negen vragen die volgens de beleidsrichtlijnen van De Nederlandsche Bank (DNB) moeten worden beantwoord. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de beleidsrichtlijn inmiddels is komen te vervallen omdat sinds de invoering van het nieuw FTK in 2015 het financieel crisisplan een verplichting is op grond van artikel 145 van de Pensioenwet en artikel 29b van het Besluit FTK. Het bestuur heeft vastgesteld dat met de beantwoording van de negen vragen tegemoet wordt gekomen aan de wettelijke vereisten:

1. Wanneer is er sprake van een crisis?
2. Bij welke actuele dekkingsgraad kan BPFL zonder maatregelen niet meer tijdig herstellen?
3. Welke maatregelen staan ter beschikking?
4. Hoe realistisch is de inzet van die maatregelen?
5. Wat is het financiële effect van de maatregelen?
6. Op welke wijze wordt rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?
7. Hoe en wanneer wordt met de belanghebbenden gecommuniceerd in een crisissituatie?
8. Hoe werkt het besluitvormingsproces?
9. Hoe wordt de jaarlijkse toetsing van het crisisplan vormgegeven?

Crisisplan

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de negen vragen en is feitelijk “Het financieel crisisplan”.

Wanneer is er sprake van een crisis?

Het pensioenfonds BPFL onderscheidt de volgende crisissituaties:

1. Zonder aanvullende maatregelen kan het fonds niet meer voldoen aan de wettelijke hersteltermijn voor een (reserve)tekort (ultimo 2017: 122,4%)¹
2. Zonder aanvullende maatregelen zal het fonds zich naar verwachting vijf jaar lang in een situatie van dekkingstekort bevinden (ultimo 2017: 104,7%), waardoor een onvoorwaardelijke korting dreigt
3. Indien financieel-economische ontwikkelingen zonder *direct* ingrijpen in het beleggingsbeleid een grote daling van de dekkingsgraad (dreigen te) veroorzaken. Een daling van de dekkingsgraad kan optreden:
  - a. door een sterke daling van de waarde van de beleggingen;
  - b. door een sterke stijging van de waarde van de verplichtingen, als gevolg van een sterk dalende rente.

Het kan gewenst zijn om direct in te grijpen wanneer een grote daling van de dekkingsgraad optreedt of dreigt op te treden – ook wanneer de dekkingsgraad royaal boven het niveau van de vereiste dekkingsgraad ligt. Onder direct wordt verstaan een ingreep in het beleggingsbeleid binnen 24 uur. Bij crisissituaties valt te denken aan bijvoorbeeld de ondergang van Lehman, waarbij de aandelenmarkten sterk dalen of een break-up van de eurozone.

Een snelle daling van de dekkingsgraad sec beschouwt het bestuur niet als crisis, behalve als de daling ervoor zorgt dat een van de hierboven genoemde crisissituaties zich voordoet.

Bij welke actuele dekkingsgraad kan BPFL zonder aanvullende maatregelen niet meer tijdig herstellen?

De kritische dekkingsgraad is gedefinieerd als de actuele dekkingsgraad waarbij herstel van de beleidsdekkingsgraad tot aan de vereiste dekkingsgraad binnen 10 jaar zonder korten nog net mogelijk is. Hierbij is de aanvullende maatregel van het weglaten van toeslagen ten opzichte van het reguliere beleid reeds ingezet, eventuele andere mogelijke maatregelen zijn niet ingezet.

De kritische dekkingsgraad behorende bij de economische situatie primo 2018 bedraagt 92,9% (maatstaf vereiste dekkingsgraad).

De hoogte van de kritische dekkingsgraad is onder andere afhankelijk van de stand van de rentetermijnstructuur en van het verwachte rendement. Het fonds hanteert de maximale parameters voor vaststelling van het verwachte rendement.

---

¹ Ten opzichte van het reguliere beleid is hierbij de toeslagverlening gedurende de volledige hersteltermijn reeds weggelaten.

Om de gevoeligheid van de kritische dekkingsgraad weer te geven, is berekend wat deze dekkingsgraad zou zijn bij een andere stand van de rentetermijnstructuur. Hierbij is gekeken naar parallelle verschuiving van de rente. We merken op dat bij een andere rentetermijnstructuur automatisch het verwachte rendement wijzigt, aangezien deze voor risicovrije vastrentende waarden gebaseerd wordt op de rentetermijnstructuur.

Verder is ook de gevoeligheid van de kritische dekkingsgraad opgenomen bij een wijziging van de maximale parameters. Hierbij is gekeken naar de aanpassing van de parameters voor alle categorieën, met uitzondering van het rendement op risicovrije vastrentende waarden, aangezien deze de rentetermijnstructuur volgt.

In de volgende tabel is de gevoeligheid van de kritische dekkingsgraad op wijzigingen in de rentetermijnstructuur en de rendementenparameters opgenomen.

Tabel 2.1 Kritische dekkingsgraad (maatstaf vereiste dekkingsgraad)

Wijziging maximale rendementenparameters (%-punt)	Wijziging verwachte rentetermijnstructuur (%-punt)				
	-2,0%	-1,0%	0,0%	1,0%	2,0%
-2,0%	102,2%	99,1%	96,1%	93,3%	88,5%
-1,0%	101,3%	98,8%	96,6%	92,4%	86,4%
0,0%	98,9%	96,8%	92,9%	87,9%	82,2%
1,0%	95,9%	92,3%	88,0%	83,2%	77,6%
2,0%	91,2%	87,6%	83,5%	78,7%	73,3%

Indien de beleidsdekkingsgraad daalt onder de minimaal vereiste dekkingsgraad (ultimo 2017: 104,7%) en vijf jaar(einden) achtereen onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft en de actuele dekkingsgraad in het vijfde jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad is, dan dient het fonds een onvoorwaardelijke korting toe te passen. De beleidsdekkingsgraad van BPFL was in januari 2016 voor het eerst lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Derhalve heeft het fonds tot eind 2021 om te herstellen tot boven de minimaal vereiste dekkingsgraad alvorens er sprake zal zijn van een onvoorwaardelijke korting.

Onderstaande tabel laat de gevoeligheid zien van de kritische (actuele) dekkingsgraad die behoort bij de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Tabel 2.2 Kritische dekkingsgraad (maatstaf minimaal vereiste dekkingsgraad)

Wijziging maximale rendementenparameters (%-punt)	Wijziging verwachte rentetermijnstructuur (%-punt)				
	-2,0%	-1,0%	0,0%	1,0%	2,0%
-2,0%	97,0%	95,1%	92,9%	90,4%	87,2%
-1,0%	96,5%	95,0%	93,3%	91,0%	88,2%
0,0%	95,0%	93,7%	91,8%	89,5%	86,8%
1,0%	93,4%	91,8%	89,9%	87,6%	84,9%
2,0%	91,4%	89,8%	87,9%	85,7%	83,0%

De kritische dekkingsgraad behorende bij de economische situatie primo 2018 bedraagt 91,8% (maatstaf minimaal vereiste dekkingsgraad). Naarmate het fonds langer onder de minimaal vereiste dekkingsgraad zit stijgt deze kritische dekkingsgraad. Bij het eerstvolgende meetmoment is er immers een jaar minder de tijd om te herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad. Al het andere gelijk houdend zal de kritische dekkingsgraad eind 2018 gestegen zijn van 91,8% tot 95,1%. Eind 2019 is de kritische dekkingsgraad 98,4% en eind 2020 101,6%.

Welke maatregelen staan ter beschikking?

De volgende tabel geeft alle mogelijke crisismaatregelen weer. In beginsel zullen de maatregelen tijdelijk worden ingezet.

Tabel 2.3 Beschikbare maatregelen

Maatregel	Belangengroepen	Effectiviteit in crisissituatie	Beslissingsbevoegdheid
Beleggingsbeleid aanpassen	allen	afhankelijk van aanpassing	bestuur, binnen de grenzen van de risicohouding
Lagere toeslagen	actieven slapers gepensioneerden	geen (al ingezet)	bestuur
Premie verhogen	werkgevers actieven	gemiddeld	bestuur na overleg met sociale partners
Versoberen regeling			
1. verlagen opbouwpercentage	actieven	gemiddeld	sociale partners
2. verhogen franchise	actieven	laag	sociale partners
3. verlagen maximering pensioengrondslag	actieven	laag	sociale partners
4. nabestaandenpensioen op risicobasis	actieven	laag op korte termijn	sociale partners
5. verhogen pensioenleeftijd	actieven	gemiddeld	sociale partners
Korten van uitkeringen en aanspraken	actieven slapers gepensioneerden	hoog	bestuur

Hoe realistisch is de inzet van die maatregelen?

Het aanpassen van het beleggingsbeleid is zeer goed mogelijk.

Het verlagen van toeslagen is de bevoegdheid van het bestuur, deze maatregel is echter reeds ingezet op het moment dat er sprake is van een crisis en kan derhalve niet nogmaals ingezet worden.

Verhoging van de premie is afhankelijk van de omstandigheden in de branche en het draagvlak voor premieverhoging bij de sociale partners. Het bestuur schat op dit moment in dat er weinig draagvlak is voor premieverhoging. Het versoberen van de regeling door middel van verlaging van het opbouwpercentage is de verantwoordelijkheid van de sociale partners en dus ook afhankelijk van draagvlak.

Het bestuur acht versobering van de regeling door middel van verhogen van de franchise, verlagen van het maximum pensioengevend loon, het nabestaandenpensioen op risicobasis, of het verhogen van de pensioenleeftijd op tijdelijke basis niet realistisch, gezien veranderingen in de solidariteit of de complexe gevolgen voor administratie en communicatie.

Het bestuur heeft tot slot de bevoegdheid om de uitkeringen en aanspraken te korten, en acht dit een realistische noodmaatregel. Kortingen zullen worden gespreid over een periode van 10 jaar indien het om voorwaardelijke kortingen gaat. Onvoorwaardelijke kortingen als gevolg van vijf jaar lang dekkingstekort zullen worden gespreid over een periode van maximaal 5 jaar.

Wat is het financiële effect van de maatregelen?

Een indicatie van de effecten staat in de tabel met een overzicht van de beschikbare maatregelen. Voor een nadere indicatie wordt verwezen naar de uitkomsten in de bijlage. Alle maatregelen en financiële effecten zullen door het bestuur worden afgewogen in de maatschappelijke en financiële / macro-economische context op het moment van de crisis.

Het bestuur heeft besloten tot de volgende prioritering bij de verschillende crisissituaties:

Zonder aanvullende maatregelen kan het fonds niet meer voldoen aan de wettelijke hersteltermijn voor een reservetekort

Het bestuur zal de sociale partners verzoeken maatregelen te nemen zodat het fonds naar verwachting weer aan de wettelijke hersteltermijn voor een reservetekort voldoet. Het bestuur adviseert de sociale partners gebruik te maken van de sturingsmiddelen premie en opbouwpercentage. Als de sociale partners niet binnen een redelijke termijn tot de benodigde maatregelen besluiten, zal het bestuur de premie verhogen met een tijdelijke herstelopslag, waarbij de totale premie echter niet hoger wordt dan de beschikbare premieruimte van 10% van de salarissom.

Zonder aanvullende maatregelen zal het fonds zich naar verwachting vijf jaar lang in een situatie van dekkingstekort bevinden

Het bestuur zal de sociale partners verzoeken maatregelen te nemen zodat het fonds naar verwachting binnen vijf jaar uit een situatie van dekkingstekort komt. Het bestuur adviseert de sociale partners gebruik te maken van de sturingsmiddelen premie en opbouwpercentage.

Het bestuur zal de opgebouwde aanspraken en uitkeringen als laatste redmiddel korten als de situatie van dekkingstekort zich na vijf jaar nog niet heeft hersteld. Het bestuur zal in beginsel een gelijke procentuele korting doorvoeren voor alle deelnemersgroepen (uniforme korting). Echter; indien actieve deelnemers de mate van korting hebben beperkt door hun aandeel in de herstelopslag of door versobering van de regeling, kan het bestuur hier rekening mee houden.

Op welke wijze wordt rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?

Actieven, slapers en gepensioneerden krijgen als eerste te maken met het effect van een verslechtering van de financiële positie. Zij krijgen geen toeslagen meer. Dit beïnvloedt hun koopkracht in de loop van de tijd negatief.

Werkgevers en actieven moeten te allen tijde zorg dragen voor een toereikende (gedempte) kostendekkende premie. Een hogere premie in de vorm van een herstelopslag is daadwerkelijk een bijdrage van werkgevers en actieven. Dit beïnvloedt de koopkracht voor actieven negatief en zorgt voor een stijging van de loonkosten voor de werkgevers.

Versobering van de regeling raakt alleen actieve deelnemers. Dit beïnvloedt hun pensioenuitkering in de toekomst. Versobering om de premie kostendekkend te maken is een noodzakelijke maatregel. Een versobering om herstel te bespoedigen wordt gezien als een extra bijdrage van de actieve deelnemers.

Als het nodig is om te korten, zal het bestuur in beginsel een gelijke procentuele korting doorvoeren voor alle deelnemersgroepen (uniforme korting). Het bestuur zal echter alle bovenstaande inspanningen meenemen om tot een zo eerlijk mogelijke verdeling van de korting van aanspraken en uitkeringen te komen tussen de verschillende belanghebbenden.

Hoe en wanneer wordt met de belanghebbende gecommuniceerd in een crisissituatie?

Het is zaak om de crisis zo snel mogelijk onder controle te krijgen en de rust te bewaren. Daarbij is het van belang dat het bestuur proactief communiceert over de problemen en de maatregelen die het fonds gaat nemen om het op te lossen. Een ander aspect is het tegengaan van negatieve beeldvorming door te reageren op onjuiste beeldvorming in de media. Als er sprake is van een crisissituatie bepaalt het bestuur welke communicatiemiddelen er intern en extern worden ingezet.

Met betrekking tot de toeslagenstaffel voor actieven, slapers en gepensioneerden wordt al regulier gecommuniceerd volgens de voorschriften. Als er sprake is van verhoging van de premie dan zal het bestuur actief en schriftelijk de actieven en werkgevers vooraf informeren. Ditzelfde geldt voor de communicatie rondom het korten van aanspraken en uitkeringen, waarbij de wettelijke eisen in acht worden genomen.

De volgende tabel geeft een overzicht van de verschillende boodschappen die op verschillende momenten door het fonds gebracht kunnen worden.

Tabel 2.4 Communicatie crisismaatregelen

Boodschap	Doelgroep	Welke vorm	Wanneer
Beleggingsbeleid aanpassen	allen	website nieuwsbrief	binnen twee weken binnen tien weken
Lagere toeslagen	werkgevers actieven slapers gepensioneerden	website, UPO e.a. uitingen	regulier conform wettelijke voorschriften
Premie verhogen	sociale partners	brief	binnen twee weken
Besluit over premieverhoging	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
Versoberen regeling	sociale partners	brief	binnen twee weken
1. verlagen opbouwpercentage	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
2. verhogen franchise	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
3. verlagen maximering pensioengrondslag	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
4. nabestaandenpensioen op risicobasis	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
5. verhogen pensioenleeftijd	werkgevers actieven	brief	minimaal acht weken vooraf
Korten van uitkeringen en aanspraken	werkgevers actieven slapers gepensioneerden	brief	vooraf conform wettelijke termijnen

In geval van een crisissituatie zal het bestuur het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht informeren. De inhoud van dit crisisplan zal het bestuur schriftelijk delen met de sociale partners, actieven, slapers, gepensioneerden en werkgevers. Ook zal een samenvatting van het crisisplan op de website geplaatst worden.

Hoe werkt het besluitvormingsproces?

Het fonds heeft een noodprocedure opgesteld. De noodprocedure is bedoeld voor crisissituaties als benoemd onder punt 3 van de definitie van een crisis waarbij het gaat om crises waarbij zonder *direct* ingrijpen in het beleggingsbeleid een grote daling van de dekkingsgraad optreedt of dreigt op te treden. Dit kan gekoppeld zijn aan een crisissituatie als benoemd onder punt 1 en 2, maar dat hoeft niet per se.

De noodprocedure beschrijft wanneer deze wordt ingezet, de samenstelling van het crisisteam, eventuele vervolgacties, de processtappen en de contactgegevens bij crisissituaties. Een korte beschrijving van de noodprocedure volgt hieronder.

Het bestuur benoemt uit haar midden een crisisteam. Het crisisteam heeft het mandaat om vast te stellen dat sprake is van een crisissituatie die inzet van de noodprocedure noodzakelijk maakt. Het crisisteam bestaat uit vier leden, zijnde de werkgevers- en de werknemersvoorzitter van het Algemeen Bestuur, de voorzitter van de Beleggingsadviescommissie (BAC), en een ander lid van het Algemeen Bestuur zodanig dat sprake is van paritair evenwicht. Als nevenvoorwaarde geldt verder dat er altijd ten minste twee leden van het crisisteam ook leden van de BAC zijn.

Twee plaatsvervangers worden benoemd voor het geval het betreffende lid van het crisisteam niet bereikbaar is.

Het crisisteam besluit of er sprake is van een crisissituatie op basis van de volgende aspecten:

- analyse van de financieel economische situatie;
- verwachte impact van de crisissituatie op de beleggingen/ dekkingsgraad;
- onderbouwing van de verwachte ontwikkeling en mate van (on)zekerheid;

Het besluit door het crisisteam dat daadwerkelijk sprake is van een crisissituatie dient unaniem te zijn.

Het crisisteam bepaalt op korte termijn de te nemen (nood)maatregelen als beschreven in dit plan. Besluiten tot noodmaatregelen van het crisisteam moeten unaniem zijn. Indien unanimititeit niet aanwezig is, worden de maatregelen ter goedkeuring voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Wanneer (uitsluitend) sprake is van een crisissituatie als bedoeld onder punt 1 en/of 2 van de definitie van een crisis, is de noodprocedure niet van toepassing. In die situaties gelden de normale besluitvormingsprocedures van het fonds.

Hoe wordt de jaarlijkse toetsing van het crisisplan vormgegeven?

Jaarlijks zal het bestuur het crisisplan als bijlage bij de ABTN evalueren en zo nodig aanpassen.

Bijlage effectiviteit crisismaatregelen

Deze bijlage bevat een inventarisatie die het bestuur van BPFL heeft gemaakt van alle mogelijke maatregelen.

Juridisch kader

Het fonds hanteert als financiële sturingsmiddelen het beleggingsbeleid, het toeslagbeleid en het premiebeleid. Tevens kan het fonds sociale partners adviseren de pensioenovereenkomst aan te passen waar het de opbouw van toekomstige aanspraken betreft en kan het fonds als laatste middel de pensioenaanspraken en pensioenrechten verminderen.

Beleggingsbeleid aanpassen

Doel van het beleggingsbeleid is het voorkomen van onderdekking en korten van aanspraken ofwel het nakomen van de nominale verplichtingen, en tevens het realiseren van de toeslagambitie.

Aanpassing van het beleggingsbeleid verandert niets aan de financiële positie op dat moment. Wel kan het impact hebben op de te verwachten herstelkracht en de indexatieverwachting. Het is in beginsel niet toegestaan om in situaties van tekorten risico toe te voegen.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake het beleggingsbeleid ligt bij het bestuur, waarbij het bestuur binnen de kaders van de onder meer met sociale partners afgesproken risicohouding dient te blijven.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Allen op termijn

Effectiviteit maatregel op financiële positie

- Op het moment van aanpassing niet, in de tijd na de aanpassing is het effect afhankelijk van maatregel en de economische ontwikkeling.

Lagere toeslagen

Het bestuur heeft een crisis gedefinieerd als een situatie waarin zonder aanvullende maatregelen (zoals het doorvoeren van een korting) herstel niet mogelijk is. Hiermee valt het weglaten van (toekomstige) toeslagen in een herstelplan onder het reguliere beleid indien het fonds zonder het weglaten van deze toeslagen niet tijdig kan herstellen. Pas op het moment dat het fonds na het weglaten van deze (toekomstige) toeslagen zonder aanvullende maatregelen nog steeds niet tijdig herstelt, is sprake van een crisissituatie.

In een crisissituatie heeft het fonds derhalve de maatregel van het weglaten van (toekomstige) toeslagen niet ter beschikking, aangezien deze maatregel per definitie al volledig is benut.

Premie verhogen

In 2018 bedraagt de premie 20,0% van de pensioengrondslag. Door een verhoging van de premie kan de herstelkracht van het fonds toenemen. Jaarlijks besluit het bestuur of deze premie voldoet aan de wet- en regelgeving rond de kostendekkende premie. Sociale partners hebben de mogelijkheid de regeling aan te passen als de premie niet voldoet aan deze wet- en regelgeving.

Juridisch kader

De premie voor de uitvoering van de verplichte pensioenregeling wordt door het bestuur, na overleg met de werkgevers- en werknemersverenigingen vastgesteld en zo nodig gewijzigd. Als de premie hoger is vastgesteld dan de kostendekkende premie, kan het fonds het surplus benutten voor extra buffervorming voor herstel, of als kapitaaldeckingsopslag voor toekomstige toeslagverlening of voor andere doelen als omschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds. Als de kostendekkende premie hoger is dan voor sociale partners acceptabel is, kunnen sociale partners de pensioenovereenkomst aanpassen in die zin dat de hoogte van de op te bouwen aanspraken in de toekomst naar beneden wordt bijgesteld.

Groepen die door deze maatregel kunnen worden geraakt

- Werkgevers.
- Actieven.

Effectiviteit maatregel op herstel

- Gemiddeld (zie tabel).

Tabel 3.1 Premieverhoging

Premieverhoging in %-punten van de PG	1%	2%	3%
<i>Toename premie (t.o.v. 20,0% premie van de PG)</i>	5%	10%	15%
BDG effect na 1 jaar	0,1%	0,2%	0,2%
BDG effect na 3 jaar	0,4%	0,8%	1,2%
BDG effect na 5 jaar	0,7%	1,4%	2,1%
BDG effect na 10 jaar	1,5%	3,0%	4,6%

In de tabel zijn de effecten weergegeven op de beleidsdekkingsgraad. Hierbij is uitgegaan van de situatie waarbij zowel bij de huidige premie als bij de verhoogde premie geen toeslagen plaatsvinden.

Als de premie wordt verhoogd met 2%, (dat wil zeggen van 20,0% naar 22,0% van de pensioengrondslag) dan is de beleidsdekkingsgraad na drie jaar 0,8%-punt hoger.

Het premie-instrument is de enige maatregel waarbij ook werkgevers aan het herstel van het fonds bijdragen (in de vorm van een premieverhoging). De premie moet wettelijk gezien kostendekkend zijn.

Versoberen van de regeling

De pensioenregeling kan (tijdelijk) worden versoberd tijdens een crisisperiode. BPFL onderscheidt de volgende mogelijkheden:

1. Verlaging opbouwpercentage.
2. Verlaging pensioengrondslag door verhoging franchise.
3. Verlaging pensioengrondslag door verlaging van het maximaal pensioengevend loon.
4. Nabestaandenpensioen op risicobasis.
5. Verhoging van de pensioenleeftijd.

Deze paragraaf beschrijft deze 5 mogelijkheden om de regeling te versoberen.

1. Verlaging opbouwpercentage

Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedraagt in 2018 1,875%. Het opbouwpercentage partnerpensioen bedraagt 1,313% van het ouderdomspensioen. Voor ieder kind bedraagt het wezenpensioen 20% van het te bereiken partnerpensioen.

Door het opbouwpercentage te verlagen en de premie gelijk te houden zal de (beleids)dekkingsgraad stijgen.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake de verlaging van het opbouwpercentage ligt bij sociale partners op grond van:

- Uitvoeringsreglement: artikel 15, lid 4.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Actieven

Effectiviteit maatregel op herstel

- Gemiddeld (zie onderstaande tabel).

Tabel 3.2 Verlaging opbouwpercentage bij een gelijkblijvende premie

Verlaging van opbouwpercentage (1,875%)	1,775%	1,675%	1,575%
<i>Afname pensioenopbouw (t.o.v. 1,875%)</i>	-5,3%	-10,7%	-16,0%
BDG effect na 1 jaar	0,1%	0,2%	0,3%
BDG effect na 3 jaar	0,5%	1,0%	1,5%
BDG effect na 5 jaar	0,9%	1,8%	2,7%
BDG effect na 10 jaar	2,0%	4,0%	6,0%

Als het opbouwpercentage wordt verlaagd van 1,875% naar 1,675% en de totale premie-inkomsten blijven gelijk, dan is de beleidsdekkingsgraad na drie jaar 1,0%-punt hoger.

2. Verlaging pensioengrondslag door verhoging franchise

BPFL kent een franchise van € 15.035,- (per 1 januari 2018) in de regeling. Verhoging van de franchise zou de pensioengrondslag kunnen verlagen waardoor er minder pensioen wordt opgebouwd. Invoering van een hogere franchise treft de actieven met lagere inkomens relatief harder dan de actieven met hogere inkomens.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake de verlaging van de pensioengrondslag door verhoging van de franchise ligt bij sociale partners op grond van:

- Uitvoeringsreglement: Artikel 15, lid 4.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Actieven.

Verhoging van de franchise beïnvloedt de solidariteit tussen hoge en lage inkomens. De lagere inkomens worden meer getroffen dan de hogere inkomens. Dit is te zien in de voorbeelden in de volgende tabel.

Tabel 3.3 Verandering solidariteit door verhogen franchise

Inkomen	€ 20.000	€ 30.000	€ 40.000	€ 50.000	€ 54.614
<i>1,875% opbouw per jaar in euro's</i>					
Huidige franchise € 15.035	93	281	468	656	742
Verhoging franchise met € 1.000	74	262	449	637	723
Verhoging franchise met € 2.000	56	243	431	618	705
<i>Relatieve verlaging opbouw</i>					
Huidige franchise € 15.035	0%	0%	0%	0%	0%
Verhoging franchise met € 1.000	-20%	-7%	-4%	-3%	-3%
Verhoging franchise met € 2.000	-40%	-13%	-8%	-6%	-5%

Als de franchise wordt verhoogd met € 1.000,- bouwt een deelnemer met een relatief laag salaris van € 20.000,- jaarlijks 20% minder pensioen op. Daarentegen zal een deelnemer met een salaris dat gelijk of hoger is dan het maximum pensioengevend salaris (€ 54.614,-) slechts 3% minder opbouwen.

Verhoging van de franchise leidt tot verlaging van de pensioengrondslag. Dit leidt tot lagere opbouw en tot een lagere feitelijke premie. Daarmee is de effectiviteit van de maatregel zeer gering. Bij handhaving van dezelfde feitelijke premie (m.a.w.: de premie als percentage van de loonsom blijft ongewijzigd) is er uiteraard wel effect.

Effectiviteit maatregel op herstel

- Laag.

3. Verlaging pensioengrondslag door maximering salaris

BPFL kent een maximale pensioengrondslag in de regeling. Verlagen van het maximale pensioengevend loon zou de pensioengrondslag kunnen verlagen waardoor er minder pensioen wordt opgebouwd. Verlagen van het maximale pensioengevend loon treft enkel de actieven met een pensioengrondslag hoger dan het maximum.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake de verlaging van de pensioengrondslag door maximering van het salaris ligt bij sociale partners, omdat dit een aanpassing van de pensioenovereenkomst betreft.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Actieven met een pensioengrondslag groter dan het maximum.

Invoering van een lager maximum beïnvloedt de solidariteit tussen hoge en lage inkomens. Alleen actieven met een inkomen dat groter is dan het nieuwe maximum worden getroffen. Dit is te zien in de voorbeelden in de volgende tabel.

Tabel 3.4 Verandering solidariteit door wijziging van het maximum salaris

Inkomen	€ 20.000	€ 30.000	€ 40.000	€ 50.000	€ 54.614
<i>1,875% opbouw per jaar in euro's</i>					
Huidige maximum op € 54.614	93	281	468	656	742
Maximum op € 45.000	93	281	468	562	562
Maximum op € 40.000	93	281	468	468	468
<i>Relatieve verlaging opbouw</i>					
Huidige maximum op € 54.614	0%	0%	0%	0%	0%
Maximum op € 45.000	0%	0%	0%	-14%	-24%
Maximum op € 40.000	0%	0%	0%	-29%	-37%

Als het maximum salaris wordt verlaagd tot € 45.000,- dan heeft een deelnemer met een salaris dat gelijk of hoger is dan het huidige maximum pensioengevend salaris (€54.614,-) per jaar 24% minder pensioenopbouw.

Verlagen van het maximum salaris leidt tot lagere pensioenopbouw en tot een lagere feitelijke premie. De effectiviteit van de maatregel is zeer gering. Bij handhaving van dezelfde feitelijke premie (m.a.w.: de premie als percentage van de loonsom blijft ongewijzigd) is er uiteraard wel een effect.

Effectiviteit maatregel op herstel

- Laag

4. Nabestaandenpensioen op risicobasis

BPFL kent een nabestaandenpensioen dat wordt gefinancierd op kapitaalbasis. Dit betekent dat er gespaard wordt voor nabestaandenpensioen en dat ook slapers en gepensioneerden nog recht hebben op het opgebouwde nabestaandenpensioen. Op pensioneringsdatum bestaat het recht om het opgebouwde partnerpensioen om te ruilen in ouderdompensioen of het ouderdompensioen gedeeltelijk om te ruilen in partnerpensioen.

Financiering van het nabestaandenpensioen op risicobasis zou een versoering van de regeling betekenen. Alleen actieven hebben dan nog recht op een verzekerd nabestaandenpensioen. Als ze de sector verlaten of met ouderdompensioen gaan, is er geen sprake van opgebouwde rechten.

Een nabestaandenpensioen op risicobasis leidt tot een lagere premie.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake een nabestaandenpensioen op risicobasis ligt bij sociale partners op grond van:

- Uitvoeringsreglement: Artikel 15, lid 4.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Actieven (en hun eventuele nabestaanden).

Effectiviteit maatregel op herstel

- Laag op korte termijn. Op langere termijn kan het wel structureel bijdragen aan een verlaging van de kosten van de pensioenregeling.

5. Verhoging van de ouderdompensioenleeftijd

De ouderdompensioenleeftijd is op dit moment 68 jaar, gelijk aan de fiscale pensioenrichtleeftijd. Naar verwachting zal de fiscale pensioenrichtleeftijd niet op korte termijn worden verhoogd naar 69 jaar. Het lijkt derhalve niet logisch deze maatregel op korte termijn in te zetten.

Indien de maatregel ingezet wordt, dalen de lasten van de pensioenopbouw. Indien de feitelijke premie (als percentage van de loonsom) gehandhaafd blijft, leidt dit tot een hogere premiedekkingsgraad.

Daarmee heeft de premie een betere bijdrage aan het herstel.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake de verhoging van de ouderdomsleeftijd ligt bij sociale partners op grond van:

- Uitvoeringsreglement: Artikel 15, lid 4.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt

- Actieven.

Effectiviteit maatregel op herstel

- Gemiddeld.

Uitkeringen en aanspraken korten

Een pensioenfonds kan de uitkeringen en aanspraken uitsluitend korten als het niet mogelijk is om binnen de hersteltermijn uit een situatie van reservetekort te komen, of als de beleidsdekkingsgraad langer dan vijf jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt en de actuele dekkingsgraad aan het einde van het vijfde jaar ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Kortingen kunnen alleen plaatsvinden als alle andere maatregelen zijn ingezet om het herstel te bespoedigen. Het korten van de uitkeringen en aanspraken is dus een uiterste noodmaatregel en kan alleen ingezet worden om het benodigde noodzakelijke herstel te bereiken.

Het is mogelijk om verschillende kortingspercentages te hanteren voor verschillende groepen.

Onderscheid kan gemaakt worden naar pensioensoorten en belanghebbenden.

Als het nodig is om te korten, zal het bestuur in beginsel een gelijke procentuele korting doorvoeren voor alle deelnemersgroepen (uniforme korting).

Het bestuur zal echter de impact van reeds genomen maatregelen op de verschillende deelnemersgroepen en hun effect op het herstel meenemen in de definitieve beslissing tot korting. Dit om tot een zo eerlijk mogelijke verdeling van de korting van aanspraken en uitkeringen te komen tussen de verschillende groepen belanghebbenden. Opgemerkt wordt dat bij differentiatie van de kortingspercentages de groepen een verschillend deel van de technische voorziening voor hun rekening nemen. De verdeling van de technische voorziening naar belanghebbende was per eind december 2016 gelijk aan:

- Actieven 54%.
- Slapers 30%.
- Gepensioneerden 16%.

Het korten van uitkeringen en aanspraken is een effectief middel. Bij een uniforme korting van 10%, stijgt de actuele dekkingsgraad meteen na de korting met ongeveer 10%. Bij gedifferentieerde korting is het effect op de actuele dekkingsgraad afhankelijk van de verdeling van de technische voorziening over de groepen.

Juridisch kader

De beslissingsbevoegdheid inzake het korten van uitkeringen en aanspraken ligt bij het bestuur op grond van:

- Pensioenreglement BPFL: Artikel 41.
- Uitvoeringsreglement: Artikel 19.

Groepen die door deze maatregel kunnen worden geraakt

- Actieven.
- Slapers.
- Gepensioneerden.

Effectiviteit maatregel op herstel

- Hoog.

Samenvatting

De volgende tabel geeft een overzicht van de mogelijke maatregelen. De laatste kolom geeft per maatregel aan waar de beslissingsbevoegdheid ligt. Een aantal mogelijke maatregelen zijn doorgestreept, aangezien het bestuur de inzet van deze maatregelen niet realistisch acht.

Tabel 3.5 Samenvatting

Maatregel	Belangengroepen	Effectiviteit in crisissituatie	Beslissingsbevoegdheid
Beleggingsbeleid aanpassen	allen	afhankelijk van aanpassing	bestuur, binnen de grenzen van de risicohouding
Lagere toeslagen	actieven slapers gepensioneerden	geen (al ingezet)	bestuur
Premie verhogen	werkgevers actieven	gemiddeld	bestuur na overleg met sociale partners
Versoberen regeling			
1. verlagen opbouwpercentage	actieven	gemiddeld	sociale partners
~~2. verhogen franchise~~	~~actieven~~	~~laag~~	~~sociale partners~~
~~3. verlagen maximering pensioengrondslag~~	~~actieven~~	~~laag~~	~~sociale partners~~
~~4. nabestaandenpensioen op risicobasis~~	~~actieven~~	~~laag op korte termijn~~	~~sociale partners~~
~~5. verhogen pensioenleeftijd~~	~~actieven~~	~~gemiddeld~~	~~sociale partners~~
Korten van uitkeringen en aanspraken	actieven slapers gepensioneerden	hoog	bestuur